

Översvämning i källare

Vad kan du göra för att
undvika en sådan och vad gör du
om det ändå skulle ske

A background image showing rain falling on a field of purple flowers. A semi-transparent white box containing a table of contents is overlaid on the left side of the image.

INNEHÅLL

Checklista	5
Vart vänder jag mig?	5
Fyra typer av källar- översvämning	6-9
Skyddsåtgärder	10-13
Ansvarsfördelning	14
Ordlista	14
Skadeutredning	15

Att få översvämning i sin källare är en upplevelse man helst vill slippa. De flesta av oss har saker och minnen där som inte går att ersätta med försäkring eller annan ekonomisk ersättning.

Vi på Mittskåne Vatten arbetar ständigt för att minska riskerna för översvämning genom att successivt förbättra avloppsnätet. Att helt eliminera risken för översvämning är tyvärr inte möjligt. I denna broschyr hittar du information om de vanligaste orsakerna till källaröversvämning, vilka förebyggande åtgärder du kan sätta in och hur du bör agera om du trots allt ändå skulle drabbas av översvämning hemma i din källare.

A full-page background image showing a diver in a blue suit and mask swimming over a vibrant coral reef. The diver is positioned in the upper left, looking towards the camera. The coral is a mix of yellow, orange, and red, set against a deep blue water background. A white curved line separates the top part of the image from the bottom part.

Om du drabbas

CHECKLISTA:

- ☐ Bryt all elektrisk ström i de översvämmande lokalerna. Se dock till att eventuell dräneringspump inte stannar.
- ☐ Ring försäkringsbolaget för hjälp med länsumpning och anmälan av skadan.
- ☐ Flytta om möjligt fuktkänsliga inventarier.
- ☐ Var noga med hygien efter kontakt med inträngande avloppsvatten.
- ☐ Ordna hjälp med skadereglering och uttorkning.
- ☐ Anmäl översvämningen till Mittskåne Vatten.
- ☐ Tänk på att eventuella ersättningskrav på Mittskåne Vatten måste meddelas skriftligt.

VART VÄNDER JAG MIG?

Akuta störningar, dagtid

Mittskåne Vatten 0413-286 00

Akuta störningar, jourtid

Hörby kommun 0702-74 73 41

Höörs kommun 0413-210 05

Igensatta rännstensbrunnar dagtid

Hörby kommun 0415-37 80 00

Höörs kommun 0413-280 00

Skadeanmälan

Kontakta ditt försäkringsbolag

Störningar på privata ledningar

Kontakta ett VVS-företag

Har du frågor om hur du bäst kan skydda dig mot källaröversvämning?

Mittskåne Vatten 0413-286 20

Telefontid

Må, ti, to, fr kl 10.00-12.00

Ons kl. 13.00-15.00

Läs gärna mer på

www.mittskanevatten.se

Översvämning trots att det är torrväder?

Vid källaröversvämning under torrväder bör du undersöka servisbrunnen. På så vis kan du konstatera om översvämningen är orsakad av stopp i din fastighets ledningar eller av stopp i kommunens ledningar (se sidan 8). För att underlätta utredningsarbetet kan du fundera kring och besvara följande frågor:

- Hur kom vattnet in?
- Vilka åtgärder vidtog du?

Fyra typer av källaröversvämning

1. VATTEN TRÄNGER IN GENOM FASTIGHETENS AVLOPPSSYSTEM.

Vanligt regn hanteras av våra dagvattenledningar utan större problem. Då rinner vattnet ned i brunnarna och vidare ut i ledningarna.

Det är när vi drabbas av skyfall, extrem snösmältning eller s.k. extremväder som vi kan få problem. Ledningarna klarar helt enkelt inte av så stora vattenmassor under så kort tid, vilket då i värsta fall kan resultera i att vatten tränger in i källare genom golvbrunnar och andra avloppsenheter.

Kombinerat avloppssystem

Denna typ av översvämning drabbar främst fastigheter som är anslutna till kombinerat avloppssystem, d v s där spillvatten och dagvatten avleds i samma ledning i gatan. Om du vill veta hur det ser ut där du bor hjälper vi på Mittskåne Vatten dig gärna att ta reda på det.

I bygglov för äldre fastigheter med källare fanns i regel krav på installation av skyddsanordning för att hindra vatten från gatuledningen att tränga in i

fastigheten. Om du bor i ett sådant hus bör du tänka på att det är fastighetsägarens ansvar att se till att dessa skyddsanordningar underhålls.

Det kan i undantagsfall även tränga in vatten i en källare även om det är torrväder. Orsaken är då att det är stopp i avloppssystemet. Stoppet kan antingen finnas i de privata ledningarna inne på tomten eller i fastigheten, eller så är det stopp i kommunens ledningar ute i gatan. Gränsen mellan fastighetens och kommunens ledningar ligger i den s.k. förbindelsepunkten som normalt är belägen strax utanför tomtgränsen.

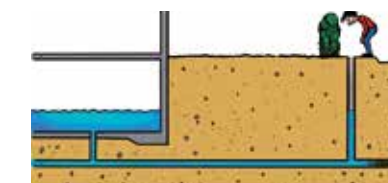
Avloppsstopp kan orsakas av:

- att ledningen är skadad, t ex på grund av sättningar
- att något större föremål fastnat i ledningen
- att trädrötter växt in genom rörskarvar
- att fett avsatts i ledningen (speciellt vanligt för restauranger)

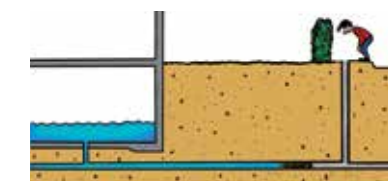
Genom att lyfta på locket på den servisbrunn som normalt finns i förbindelsepunkten kan man avgöra om felet ligger på fastighetens ledning eller på kommunens ledning, se illustrationerna nedan.

OBS!

Om kommunen byggt om avloppssystemet i gatan till duplikatsystem, ska fastighetsägaren snarast se till att även de privata ledningarna separeras, se sid 15.

Om det står vatten i servisbrunnen finns stoppet på kommunens ledning.

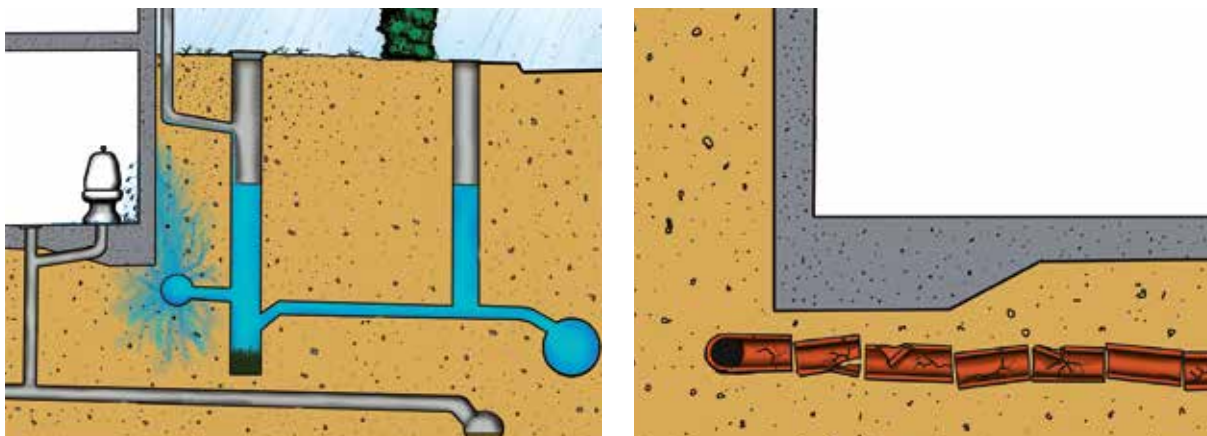

Om det inte står vatten i servisbrunnen finns stoppet på fastighetens ledning.

Exempel på skyddsåtgärder

- Installera skyddsanordning som hindrar vatten att tränga in genom fastighetens avloppssystem, se sid. 12-13.
- Underhåll befintliga skyddsanordningar regelbundet.
- Installera pump för avloppsvattnet från källarplanet, se sidan 13.
- Spola avloppsservisen ren från avlagringar m m.
- Åtgärda eventuella rotproblem. Ta bort träd som står i närheten av avloppsledningen, se sid 11.
- Renovera eller lägg om servisledningar som är i dåligt skick.
- Installera fettavskiljare eller förbättra skötseln av befintlig avskiljare.
- Spola inte ned sådant i avloppet som kan orsaka stopp i servisen, se sid 11.

2. VATTEN TRÄNGER IN GENOM KÄLLARVÄGG ELLER KÄLLARGOLV.

Ibland är dräneringsledningarna runt huset direkt anslutna till den dagvattenförande ledningen i gatan. Om så är fallet finns risken att vatten stiger upp i fastighetens dräneringssystem vid kraftiga regn, vilket i olyckliga fall kan leda till att vatten tränger in genom källarvägg eller källargolv.

Regler vid nybygge

Vid nybyggnad av hus med källare tillåts inte längre direkt anslutning av husdränering till kommunens dagvattenförande ledning. Idag krävs pumpning av dräneringsvattnet. Detta är det säkraste sättet att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringssystemet.

Bristande dränering

Att vatten tränger in genom källargolv och källarväggar kan ibland bero på att fastighetens dräneringssystem inte förmår att leda bort grund- och dräneringsvatten tillräckligt snabbt. Orsaken till detta kan antingen vara att tillströmningen av grundvatten från omgivande markområden är ovanligt stor

eller att dräneringssystemet är bristfälligt.

Exempel på bristfälliga dräneringssystem:

- att dräneringsrören är skadade eller lutar åt fel håll
- att dräneringsrören är igen-satta av trädrötter eller järn-utfällningar
- att dräneringsrören är igen-satta av sand
- att anslutningsbrunnen till dagvattensystemet är helt eller delvis fylld med slam

Tidens tand

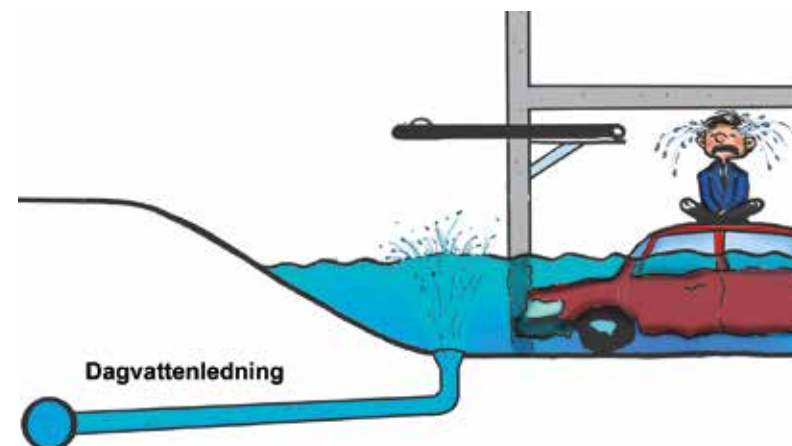
Dräneringsbrunnar med sandfång skall kontinuerligt tömmas så att eventuell sand och slam ej leds ut till kommunens VA-ledning.

Av erfarenhet vet man att dräneringssystem försämras med tiden. Det är inte onormalt att de måste förnyas efter 20-50 år. Dåligt fungerande stuprör och mark som lutar in mot huset är andra orsaker till fuktproblem i källare. Problem med stuprör uppkommer oftast när äldre stuprör av järn rostar sönder invid källarväggen.

Exempel på skyddsåtgärder

- Installera pump för dränerings-vattnet, se sidan 13.
- Lägg om dräneringsledningarna.
- Komplettera dräneringssystemet med en ledning som samlar upp och leder bort grundvatten från omgivande markområden.
- Åtgärda eventuella rotproblem. Ta bort träd som står i närheten av dräneringsledningar, se sid 11.
- Rensa fastighetens dagvatten-brunn.
- Se till att stuprören är i bra skick och att de är rätt monterade.
- Se till att marken lutar bort från huset där det är möjligt.

3. VATTEN TRÄNGER IN GENOM KÄLLARFÖNSTER, GARAGEPORT, SPYGATTER ETC.

Vatten som rinner av på mark-ytan kan ibland tränga in i en källare genom källarfönster, garagedörrar, källartrappor, etc. För att undvika denna typ av översvämning bör man hindra vatten från omgivande mark-

områden att rinna fram till huset. När dagvattensystemet inte kan leda bort allt vatten finns risk att vatten tränger upp genom spygatter, dvs en golv-brunn utan vattenlås.

Exempel på skyddsåtgärder

- Installera pump för dagvatten som rinner nedför garagedörren.
- Bygg vallar runt källartrappa, källarfönster med ljusschakt och garagedörrar.
- Sätt tak över källartrappa.
- Fyll igen garagedörren om gatan utanför huset ligger i en svacka där risken är stor för att regnvatten samlas.
- Se till att marken lutar bort från huset. En tumregel är att lutningen ska vara minst 15 cm räknat från husets yttre vägg och tre meter ut.
- Koppla bort spygatter från dagvattensystemet. Detta kan göras genom att vattnet pumpas till markytan eller leds till en stenkista.

4. VATTEN STRÖMMAR UT FRÅN LÄCKANDE VATTENINSTALLATIONER.

En översvämning kan orsakas av att vatten strömmar ut från en läckande vatteninstallation. Det kan till exempel vara en vattenledning eller en diskmaskin som går sönder.

Exempel på skyddsåtgärder

- Byt ut äldre vatteninstallationer om de är i dåligt skick.
- Stäng huvudventilerna vid vatten-mätaren om du är borta en längre tid. Se i god tid till att ventilerna fungerar.
- Installera särskilda avstängnings-ventiler på t ex tvättmaskin och diskmaskin. Ventilerna ska vara stängda när maskinerna inte används.
- Installera läckagelarm på ledningarna i huset.

Skydds- åtgärder

Det går tyvärr aldrig att skydda sig helt mot källaröversvämning, men det finns en hel del du kan göra för att minska risken att drabbas.

Använd inte avloppet som sopnedkast

Avloppsstopp beror ofta på att man spolat ned något olämpligt i avloppet, till exempel dambindor, tops, tomma förpackningar, stekfett, fritylolja m m. Detta hör absolut inte hemma där. Det gör inte heller lösningsmedel, vätskor från penseltvätt, färgrester m m. Det enda som ska spolas ned är sådant som har passerat kroppen samt toalettpapper.

Förebyggande åtgärder

- Placera en papperskorg vid toaletstolen för allt badrumsavfall.
- Använd tomma mjölkförpackningar för att samla upp stekfett från matlagning. När fett har stelnat slängs paketet bland brännbart avfall.

Använd källaren på ett lämpligt sätt

För hus med källare krävs numera pumpning av dräneringsvatten från husgrunden, se sidan 13. I vissa fall krävs även pumpning av spillvatten från källarplanet, se sidan 13. Dessa krav på skydd mot översvämning är en följd av de senaste decenniernas förändrade användning av källare.

För att minska skadorna vid en eventuell översvämning bör man anpassa användningen av källaren efter aktuellt översvämningsskydd. Undvik alltför påkostad inredning i källaren och förvara inte dyr utrustning och värdefulla inventarier där om det inte finns ett fullgott översvämningsskydd.

Tänk också på att ha ett källargolv av fukttåligt material, t ex klinker.

Om du har hyresgäster är det viktigt att informera dem om hur de kan använda källaren med hänsyn både till

aktuellt översvämningsskydd och till fastighetens försäkringsvillkor.

Kontrollera med ditt försäkringsbolag vilket skydd som ingår i just din försäkringslösning.

Åtgärda problem med inträngande trädrotter

Att rensa en ledning från trädrotter som trängt in genom rörskarvar ger bara ett kortsiktigt skydd mot stopp i avloppsledningar. Efter en rotskärning kommer rötterna igen med förnyad styrka. Rotskärningen måste därför upprepas med 2-3 års mellanrum.

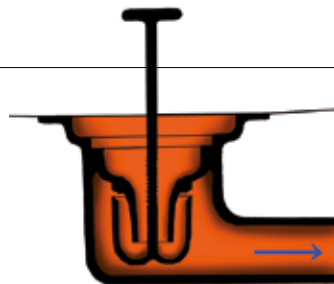
Den bästa lösningen för att undvika återkommande rotproblem är att ta bort träd som står i närheten av avloppsledningar, och att inte plantera nya träd nära avloppsledningar. Undvik helt träd med speciellt aggressiva rötter såsom pil, poppel och platan.

OM DU VÄLJER EN ...

... manuellt avstängningsbar golvbrunn

En manuellt avstängningsbar golvbrunn måste vara ordentligt förankrad i golvet för att kunna stå emot vattentrycket från ett överbelastat avloppssystem. Tänk på att brunnen bara ska vara öppen när man släpper ut vatten, och att den kräver regelbunden tillsyn. Följ tillverkarens skötselinstruktioner! I värsta fall ger en dåligt skött brunn inte något skydd mot översvämning.

Fördelar:

- Brunnen är mycket trycktålig och tät om den sköts väl.
- Brunnen är tillverkad i material av hög kvalitet.
- Brunnen ger ett bra skydd när den är stängd.

Nackdelar:

- Brunnen måste manövreras manuellt.
- Om brunnen är stängd kan vatten inte ledas bort, till exempel vid vattenläckor.

... självstängande golvbrunn

En självstängande golvbrunn fungerar enligt samma princip som en backventil och tillåter endast vattenströmning i en riktning. Om du ser efter din brunn ordentligt och följer tillverkarens skötselinstruktioner, så kan brunnen stå emot ett tryck av cirka en meter vattenpelare. Om du dessutom har skruvat fast locket (silen) så kan den klara det dubbla. Följ tillverkarens skötselinstruktioner! I värsta fall ger en dåligt skött brunn inte något skydd mot översvämning.

Fördelar:

- Brunnen är automatisk.
- Brunnen är förhållandevis enkel att installera.
- Brunnen har automatisk luktspärr vid uttorkning.

Nackdelar:

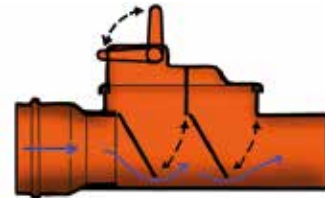
- Brunnen är inte lika trycksäker som en manuellt avstängningsbar golvbrunn.

... backventil på avloppsledning

Med en backventil skyddas din fastighet mot vatten som tränger in i källaren från gatuledning genom golvbrunnar och andra avloppsenheter.

Ventilen kan monteras under källargolvet eller i en särskild brunn utanför huset. En backventil fungerar automatiskt men kan oftast även stängas för hand. Tänk på att backventilen kräver regelbunden tillsyn – följ tillverkarens skötselinstruktioner! En dåligt skött backventil ger i värsta fall inte något översvämningsskydd.

Om du väljer att installera en backventil är det viktigt att inga andra avloppsenheter än de som kommer från källarplanet finns uppströms backventilen.

Fördelar:

- Backventilen ger ett relativt gott skydd mot bakåtströmmande vatten.
- Backventilen kan vid behov hållas stängd, t ex vid längre tids bortavaro.

Nackdelar:

- Det finns risk att föroreningar hindrar klaffen i backventilen från att stängas helt.
- Backventilen kan inte installeras i alla anläggningar.
- Installation av en backventil kräver ingrepp i fastighetens ledningssystem.
- Avloppsenheter uppströms backventilen är blockerade då ventilen är stängd. Vid eventuella vattenläckor i huset kan vatten inte ledas bort.

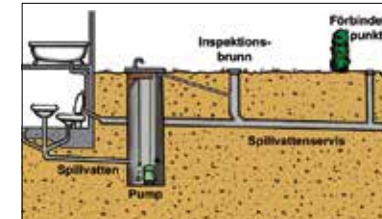
DU KAN INSTALLERAR EN PUMP FÖR ATT ...

... förhindra avloppsvatten från att tränga in i källaren

Det säkraste sättet att undvika att avloppsvatten tränger in i källaren är att installera en pump som pumpar spillvatten från källarplanet. Denna metod rekommenderas främst för hus med källare inom områden med kombinerat avloppssystem. Vid pumpningen lyfts spillvattnet upp till marknivå och får sedan rinna med självfall ut till kommunens ledningar i gatan.

Om du installerar en pump bör du tänka på att förse den med larm som utlöses vid störningar i driften av pumpen.

Glöm inte heller att installationen kräver regelbundet underhåll!

Fördelar:

- Pumpning är den säkraste lösningen för att undvika källaröversvämning.

Nackdelar:

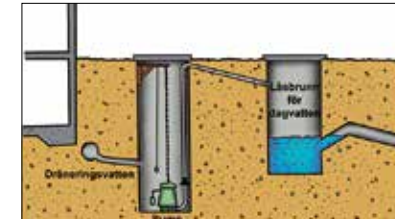
- En anläggning för pumpning kräver regelbunden tillsyn.
- Installation av en anläggning för pumpning medför ingrepp i fastighetens avloppssystem.
- Relativt hög kostnad att bygga en anläggning för pumpning.
- Vid strömavbrott leds avloppsvatten från källarplanet inte bort.

... förhindra dagvatten från att tränga upp i dräneringsledningarna

Det säkraste sättet att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringsledningarna runt huset är att installera en pump som lyfter vattnet upp till marknivå där det sedan får rinna med självfall ut till kommunens ledningar.

Om du installerar en pump bör du tänka på att förse den med larm som utlöses vid störningar i driften av pumpen.

Glöm inte heller att installationen kräver regelbundet underhåll!

Fördelar:

- Pumpning är den säkraste lösningen för att undvika att dagvatten tränger upp i dräneringssystemet.

Nackdelar:

- En anläggning för pumpning kräver regelbunden tillsyn.
- Installation av en anläggning för pumpning medför ingrepp i fastighetens avloppssystem.
- Relativt hög kostnad att bygga en anläggning för pumpning.

ANSVARSFÖRDELNING

Fastighetsägaren och kommunen har båda ansvar för att förhindra uppkomst av källaröversvämningar.

Fastighetsägarnas ansvar:

- Fastighetens VA-system ska vara väl underhållet. Detta gäller inte minst anordningar för skydd mot inträngande avloppsvatten.
- Alla förändringar av fastighetens VA-system ska godkännas av Mittskåne Vatten.
- Separera avloppssystemet inom fastigheten då kommunen anlagt ett duplikatsystem i gatan.
- Informera hyresgäster om lämpligt utnyttjande av källaren.

Mittskåne Vattens ansvar:

- Kommunens ledningar ska vara rätt dimensionerade så att ledningssystemet inte blir överbelastat vid normalt förekommande regn.
- Kommunens ledningar ska vara väl underhållna. Tex ska avloppsledningarna vara fria från trädrötter och andra föremål som kan reducera kapaciteten.
- Kommunen ska vid ombyggnad av kombinerad avloppsledning i gatan till duplikatsystem informera berörda fastighetsägare.

ORDLISTA

Avloppsenhet. Golvbrunn, toalettstol, badkar, handfat, etc.

Avloppsvatten. Förorenat vatten som avleds i avloppsledningsnätet. Kan bestå av spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten.

Dagvatten. Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.

Dräneringsvatten. Grundvatten och nedträngande vatten från regn och snösmältning som avleds i dräneringsledning eller dike.

Duplikatsystem. Avloppssystem där spillvatten och dagvatten avleds i skilda ledningar.

Förbindelsepunkt

Den punkt omedelbart utanför tomtgränsen där den privata servisledningen ansluter till kommunens ledning.

Kombinerat system

Avloppssystem där spillvatten och dagvatten avleds i gemensam ledning.

Recipienten. Mottagare av behandlat eller obehandlat avloppsvatten: till exempel hav, sjö, vattendrag.

Separera. Ombyggnad av kombinerat avloppssystem till duplikatsystem.

Servisbrunn/spolbrunn. Brunn på servisledning som möjliggör tillsyn och underhåll av ledningen.

Servisledning. Ledning som ansluter fastigheten till ledningen i gatan.

Spillvatten. Förorenat vatten från bl a hushåll och industrier.

Spygatt. Brunn för avledning av dagvatten.

Vatteninstallation. Vattenledning, tvättmaskin, diskmaskin etc.

DET FINSTILTA

Skadeutredning

För varje inrapporterad källaröversvämning som leder till skadekrav gör Mittskåne Vatten en skadeutredning. Avsikten med denna är dels att ta reda på orsakerna till översvämningen, dels att klara ut om fastighetsägaren och Mittskåne Vatten fullgjort sina respektive skyldigheter att förhindra översvämning.

Beroende på omständigheterna kring en översvämning kan skadeutredningen innefatta ett eller flera av följande moment:

- Genomgång av tillgängliga ritningar över fastighetens VA-system.
- Genomgång av aktuella nederbördsförhållanden vid översvämningstillfället.
- Besiktning på platsen.
- Invändig inspektion av misstänkta ledningar med hjälp av kamera.
- Beräkning av avloppssystemets kapacitet.
- Bedömning av om ledningssystemet klarar dimensionerande regn.

Du som fastighetsägare ska först anmäla skadan till försäkringsbolaget som därefter gör en skadevärdering.

Om du som fastighetsägare har anspråk på ekonomisk ersättning från Mittskåne Vatten för inträffade skador, ska du lämna en skriftlig begäran om detta till Mittskåne Vatten. Denna begäran ska innehålla en noggrann specifikation av nedlagda kostnader (kopior på fakturor).

Mittskåne Vattens bedömningsgrunder för ersättning av skada

Om skada inträffar på grund av att kommunens VA-anläggning inte uppfyller skäliga anspråk på säkerhet har Mittskåne Vatten enligt Vattentjänstlagen ett särskilt ansvar mot abonnenten (vanligen fastighetsägaren). För andra än abonnenter, t ex hyresgäster, gäller vanliga skadeståndsregler. Enligt dessa måste den drabbade bevisa att skadan inträffat på grund av vårdslöshet från Mittskåne Vattens sida.

De krav på ersättning för skador i samband med källaröversvämning som kommer in till Mittskåne Vatten bedöms enligt följande huvudregler:

- Mittskåne Vatten betalar inte ut någon ersättning för översvämningsskador om kommunen byggt om avloppssystemet i gatan till duplikatsystem och fastigheten efter uppmaning från Mittskåne Vatten inte separerat sitt avlopp. Den som är osäker på om tidigare fastighetsägare följt Mittskåne Vattens uppmaning i detta avseende bör kontakta Mittskåne Vatten.
- Mittskåne Vatten betalar normalt inte ut någon ersättning om skada orsakats av marköversvämning.
- Yrkad ersättning reduceras vanligtvis om ritningarna över fastighetens VA-system visar att översvämningsskydd ska finnas och dessa genom bristande skötsel inte fungerat. Motsvarande gäller även om andra felaktigheter i fastighetens VA-system bidragit till skadan.

Försäkringsbolagens bedömningsgrunder för ersättning av skada

Det går inte att säga generellt vad din försäkring täcker vid översvämningsskador eftersom försäkringsbolagen har olika villkor. Här följer dock en mycket kortfattat redogörelse för de vanligaste försäkringsvillkoren.

Skador på byggnad och lös egendom som orsakats av att vatten strömmat ut från en trasig vatteninstallation i byggnaden brukar normalt ersättas av försäkringsbolaget.

Vid källaröversvämning orsakad av regn eller snösmältning utgår i allmänhet inte någon ersättning om skadorna inträffat vid normala förhållanden. De flesta försäkringsbolag brukar däremot ersätta skador som uppkommit i samband med extrem väderlek. Detta gäller både då vatten tränger in i källaren genom avloppssystemet och då vatten strömmar från markytan direkt in i byggnaden.

- Kontakta ditt försäkringsbolag och hör efter vad som gäller för just din försäkring.
- Om du finner att din försäkring är otillräcklig så undersök möjligheten att teckna en tilläggsförsäkring.

Mittskåne Vatten
– rent vatten för ett hälsosamt liv i Höör och Hörby.

Mittskåne Vatten
Box 53, 243 21 Höör. Tel: 0413-286 00
www.mittskanevatten.se